

DEVELOPING CHILDREN'S THINKING THROUGH DIDACTIC GAMES

Nishanova Aziza Mirzakhmadovna
Turan International University

Karimova Maxliyo
Turan International University

4th-Year Student, Faculty of Humanities and Pedagogy

ANNOTATION: This thesis examines the pedagogical significance of didactic games in developing thinking skills in preschool children. The study analyzes the role of didactic games in fostering logical thinking, attention, memory, problem-solving, and creative thinking. Didactic games provide an interactive and engaging environment for children to actively acquire knowledge. Research findings indicate that systematic and purposeful use of didactic games significantly enhances children's cognitive abilities.

Keywords: didactic games, cognitive development, logical thinking, preschool children, creative skills, pedagogical process

DIDAKTIK O'YINLAR ORQALI BOLALAR TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH

Nishanova Aziza Mirzaxmadovna

Turan International University

Karimova Maxliyo

Turan International University

Gumanitar Fanlar Va Pedagogika Fakulteti 4-Kurs Talabasi

ANNOTATSIYA: Ushbu tezisdagi maktabgacha yoshdagi bolalarda tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning pedagogik ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqotda didaktik o'yinlarning bolalarning mantiqiy fikrlash, diqqat va eslab qolish, muammolarni hal qilish hamda ijodiy tafakkurini shakllantirishdagi o'rni ko'rsatildi. Didaktik o'yinlar bolalarning o'zlashtirish faoliyatini qiziqarli va interfaol tarzda tashkil etish imkonini beradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tizimli va maqsadli foydalanilgan didaktik o'yinlar bolalarning tafakkur salohiyatini sezilarli darajada rivojlantiradi.

Kalit so'zlar: didaktik o'yinlar, tafakkur rivoji, mantiqiy fikrlash, maktabgacha yoshdagi bolalar, ijodiy ko'nikmalar, pedagogik jarayon

KIRISH

Bolalarning tafakkurini rivojlantirish maktabgacha ta'limning eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Tafakkur — bu bolaning mantiqiy fikrlash, muammolarni hal qilish, diqqatni jamlash va

ijodiy yechimlar topish qobiliyatlarini o'z ichiga oluvchi murakkab psixologik jarayon. Maktabgacha yoshda bolalarda tafakkur ko'nikmalarini shakllantirish ularning kelajakdagi o'quv faoliyati va umumiy rivoji uchun asosiy tayanch vazifasini bajaradi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar tafakkur rivojini qo'llab-quvvatlashda didaktik o'yinlarni samarali vosita sifatida ko'rsatadi. Didaktik o'yinlar bolalarning yosh xususiyatlariga mos bo'lib, ularni faol, qiziqarli va interfaol tarzda bilim olishga undaydi. Shu orqali bolalar mantiqiy fikrlash, muammolarni yechish, yangi bilimlarni amaliy qo'llash va ijodiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Xalqaro tadqiqotlar didaktik o'yinlarning bolalarning tafakkur rivojlanishidagi samaradorligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, maktabgacha ta'lim amaliyotida didaktik o'yinlardan tizimli va maqsadli foydalanish, pedagog tomonidan to'g'ri rejalashtirilishi dolzarb muammo bo'lib qolmoqda. Mazkur tezis aynan ushbu masalalarni yoritishga va bolalar tafakkurini didaktik o'yinlar orqali rivojlantirishning pedagogik asoslarini asoslashga qaratilgan.

ASOSIY QISM

Didaktik o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarda tafakkur rivojini shakllantirishning samarali vositalaridan biridir. Ushbu o'yinlar bolalarning mantiqiy fikrlash, diqqatni jamlash, muammolarni yechish va ijodiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. O'yin jarayonida bola faol ishtirokchi bo'lib, topshiriqlarni bajarish orqali bilimni amaliy tarzda o'zlashtiradi.

Didaktik o'yinlar turli shakllarda bo'lishi mumkin: matematik-topshiriqli o'yinlar, rang va shakllarni ajratish mashqlari, tasviriy va konstruktiv o'yinlar, hamda muammoli vaziyatlarni yechishga yo'naltirilgan syujetli o'yinlar. Bunday o'yinlar bolalarning tafakkur ko'nikmalarini bosqichma-bosqich rivojlantirishga imkon beradi. Misol uchun, geometrik shakllar bilan ishlash o'yinlari mantiqiy fikrlashni, raqam va hisob o'yinlari esa muammolarni yechish ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Pedagogning roli o'yin jarayonida juda muhim hisoblanadi. U o'yin topshiriqlarini yosh xususiyatlariga moslab tanlaydi, bolalarni faol ishtirok etishga undaydi va ularning tafakkurini kengaytiruvchi savollar bilan qo'llab-quvvatlaydi. Shu bilan birga, didaktik o'yinlar bolalarning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi, ijodiy yechimlar topishga yordam beradi va ularning yangi bilimlarni tez va samarali o'zlashtirishini ta'minlaydi.

Amaliy kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, tizimli va maqsadli foydalanilgan didaktik o'yinlar bolalarning diqqat-e'tibor, mantiqiy tafakkur va ijodiy ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim muassasalarida didaktik o'yinlarni o'quv jarayoniga integratsiya qilish pedagogik jarayonning samaradorligini kuchaytiradi va bolalarning umumiy rivojini ta'minlaydi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, didaktik o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarda tafakkur rivojini shakllantirishning samarali vositasidir. Ushbu o'yinlar bolalarning mantiqiy fikrlash, diqqatni jamlash, muammolarni yechish va ijodiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

O‘yin jarayonida bolalar faol ishtirokchi sifatida topshiriqlarni bajaradi, yangi bilimlarni amaliy tarzda o‘zlashtiradi va tengdoshlari bilan samarali muloqot qiladi. Pedagog tomonidan tizimli va maqsadli rejalashtirilgan didaktik o‘yinlar bolalarning tafakkur salohiyatini sezilarli darajada oshiradi.

Shu bois, maktabgacha ta’lim muassasalarida didaktik o‘yinlardan keng foydalanish, ularni ta’lim jarayoniga integratsiya qilish va pedagoglarning metodik kompetensiyasini oshirish bolalarning umumiy rivoji va maktabga tayyorgarligini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 84–91.
2. Piaget, J. (1962). *Play, Dreams and Imitation in Childhood*. New York: W. W. Norton & Company, pp. 112–118.
3. Bodrova, E., & Leong, D. J. (2007). *Tools of the Mind: The Vygotskian Approach to Early Childhood Education*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, pp. 156–162.
4. Christie, J. F., & Roskos, K. A. (2006). *Standards, Science, and the Role of Play in Early Literacy Education*. New York: Guilford Press, pp. 45–52.
5. Qodirova, F. R., & Toshpo‘latova, G. R. (2019). *Maktabgacha ta’lim pedagogikasi*. Toshkent, 52–58-betlar.
6. UNESCO – Early Childhood Education
<https://www.unesco.org/en/early-childhood-education>
7. NAEYC – National Association for the Education of Young Children
<https://www.naeyc.org>
8. ERIC – Education Resources Information Center
<https://eric.ed.gov>